

Riigikogu Majanduskomisjon
Hr. Aivar Kokk

10.02.2017

PÖÖRDUMINE

Austatud Riigikogu Majanduskomisjon.

Pöördume Teie poole Eesti Kaupmeeste Liidust seoses Alkoholiseaduses kavandatud nõudega muuta üle 450 m² müügipinnaga poodides alkoholsete jookide väljapanek muust poest nähtamatuks. Sotsiaalministeeriumi eelnõu paneb Eesti jaekaubandussektorile sellise meetmega väga kuluka investeerimiskohustuse (vaheseinte ehitamise või spetsiaalse mööbli ostmise) olukorras, kus meetme mõju on tugevalt kaheldav, tõestamata ja ebaproportsionaalne võrreldes kuluga ning rikub vaba konkurentsi. Palume Teie toetust selle konkreetse punkti seaduseelnõust välja jätmisel.

Toome välja aktuaalseimad probleemid, mis Sotsiaalministeeriumi ettepanekuga kaasnevad:

a) Seotud investeeringud on märkimisväärsed, oluliselt suuremad kui eelnõus toodud

Eelnõus alahinnatakse kaupmehi koormavat mõju. Kaupmeeste Liidu hinnangul on vaheseinte ehitamise kulud eelnõus tooduga üle kahe korra suuremad (2016.a okt hinnapakumise **125-375 eur/m²**, eelnõu seletuskirjas **70 eur/m²**). Eelnõu ei arvesta vaheseinte ehitamisega **kaasnevate kuludega (ca 1000 - 5000 eur kaupluse kohta)**, nt lisainvesteeringud turvakaameratesse, signalisatsiooni-, ventilatsiooni-, sprinklersüsteemide ümberehitused, evakuatsiooniteede ümbertegemised ning personalikulu kasv seoses lisapersonali värbamisega (sõltuvalt kaupluse tüübist kas lisa müüjad või turvatöötajad). Sektorile kui tervikule toob vaheseinte ehitamine kaasa kulud mitme miljoni euro ulatuses. Kaupluste ümberehitamisega seotud investeerimisplaan tehakse reeglina 5 aasta strateegilises vaates, mistõttu praegune eelnõu nõuab kaupmeestelt **ootamatuid** muudatusi.

b) Vaba konkurentsi rikkumine ja vastuolu seaduse eesmärgiga

Vaheseinte ehitamise kohustus üle 450 m² müügipinnaga poodides tähendab, et **üle 75% Eesti kauplustest ei toimu mingisuguseid muudatusi** alkoholi müügis. Kulud kohustused pannakse peale vaid suurema müügisaaliga poodidele (u 20% poodidest, peamiselt suurlinnades), mis ei täida eelnõu enda eesmärki vähendada alkoholsete jookide eksponeeritust, vähendada spontaanseid oste ja muuta alkohol sõltlastele nähtamatuks. Vaheseinte meetme rakendumisel tekib olukord, kus **riiklik alkoholipoliitika ei ole ühtne**. Enamikes poodides käies näevad kliendid alkoholsete jooke ja vaid suurtes kauplustes käies mitte. See muudab meetme sisuliselt mõttetuks ning **rikub konkrentsiolukorda** erineva suurusega poodide vahel, kuna miljonitesse eurodesse ulatuvad investeeringud peavad paratamatult suurte poodide jaoks väljenduma hinnatõususe, mis väiksemaid kette ja poode ei taba.

c) Piirikaubanduse mõju ja meetme koormavus käibelanguste kontekstis

Plaanitavate müügipiirangutega kaasnevad investeeringud ja kulutused on eriti koormavad olukorras, kus hoogustunud piirikaubanduse tõttu on alkoholi müügi mahud kõvas languses. Jõuluperioodi ostud näitasid, et alkoholi piirikaubanduse efekt Lätiga ainult süveneb- inimesed teevad suured alkoholiostud Lätist, mis annab tugevalt tunda ka Tartus ja Pärnus. Kaupmeeste Liidu liikmete Coop Eesti, Maxima Eesti, Prisma Peremarketi, Rimi Eesti ja Selver ASi müügistatistika kohaselt on 2016. a oluliselt langenud nii kange kui lahja alkoholi müügi mahud. Langus on olnud kõige suurem Valga-, Võru- ja Põlvamaal (lahja alkohol ca -20%, kange ca -35-50%). **Arvestades ülisuuri ja kiireid langusi alkoholi müügitulus ja käivetes, on**

investeringute tegemise kohustus vaheseintesse põhjendamatult koormav. Paratamatult oleks need ülisuured kulud vaja üle kanda toidu-ja esmatarbekaupade hinnatõusu, mis võib viia piirkondlike hinnaerinevusteni Lõuna-ja Põhja Eesti toidukaupade vahel.

Kaupmeeste Liidu ettepanekud

Kaupmeeste Liit toetab lähenemist, et alkohol paigutatakse kauplustes muudest kaupadest selgelt eraldi, nagu eelnõu samuti sätestab. Arvestades asjaolu, et alkoholitarbimise taseme eesmärk (millega seaduse muutmist põhjendatakse), 8 liitrit absoluutalkoholi elaniku kohta, saavutatakse tõenäoliselt juba enne seaduse jõustumist, ei ole nii ebaoproportsionaalse, kuluka ja tõendamata mõjuga meetme kehtestamine põhjendatud.

Märgime ka ära, et iseseisvalt ning koostöös sotsiaalsete partneritega on kaupmehed viimastel aastatel teinud olulisi samme vastutustundliku alkoholimüügi tagamiseks, kliendi harimiseks ning tervislike eluviiside propageerimiseks. Kaupmehed on panustanud tugevalt kliendi teavitusse ja müüjate koolitusse ning sellesse, et alaealised ja joobetunnustega kliendid ei saaks kauplusest alkoholi kätte. Need ühised sotsiaalsete normidega töö tegemise viljad on näha ka jõudsalt langevas alkoholi tarbimise statistikas. Jätkame sellealase tööga ka lähiaastatel ja oleme veendunud, et Alkoholipoliitika Rohelise Raamatu eesmärgid saavutatakse selliste projektidega niigi- mitte seinte ehitamise, vaid suhtumise muutmisega.

Alkoholi- ja reklaamiseaduse muudatuste osas nõustub Kaupmeeste Liit muude Sotsiaalministeeriumi ettepanekutega.

Paneme Majanduskomisjonile ette kohtumise Kaupmeeste esindajatega, et eelnõud ning sellega seonduvaid probleeme detailsemalt arutada.

Lugupidamisega,

Nele Peil
Eesti Kaupmeeste Liit
Tegevjuht

56 634 434
nele.peil@kaupmeesteliit.ee